

Séta a Vérmezőn

Irtó: Szalatnai Rezső

Megváltozott a budai világ is. Lovak prüsszögése helyett rigók csattogása ébreszti az embert a Vérmező peremén.

Kertet varázsolnak most a Krisztinában, a legnagyobb kertet ezen a tájon. Ahogy befut a villamos a Vérmező körül, mindenki megfordul s ragyogó, büszke szemmel nézi, miként bujtatja zöld lepelbe egy fáradhatatlan kéz ezt a szörnyű emlékü rom-temetőt. Estefelé kifutok ide, sétálok egyet a szépülő térségen. Fent futnak a gépkocsik, lent a villamos hármasszerezvénye nyikorog és ház-sorok és hegyek, friss tavaszi ég és koránkelő csillagok nézik a temérdek térséget, mely megtelek immár fával és bokorral. Már szívzsongító fűtáblák fogadnak, rigórejthő bokrok derítene és sárga, kavicsos utak nyílnak elé. Hova szállott a lovaspólók pora? Eltűnt a romokkal a földbe s most meddőn és meredten nyugszik alattunk, el kell bírnia mindenfajta törmelék-anyaga fölött a sima termőföldet s azon a kertek rendjét s az élet törvényét.

En másutt éltem át a háborút, nekem a pozsonyi Palugyay-kert hatalmas gesztenyefái voltak a tavaszi ébresztők és a megtartás oszlopai a szomorú években. A Vérmező széléhez úgy rakódtam oda, mint egy új téglá az ódon házhoz, melyet meg kell reparálni. De hallgatom és kérdezem szünetlenül, minő pusztulás volt erre felé, mennyi vér folyt itt s mennyi baj zúgott át e csöndes városrészen, a Vár alatt, az ódon kövek alján. S mikor eloltották a tüzeket, eltemették a holtakat, ide hozták, a Vérmezőre, a roppant várbeli törmelék s kitöltötték a mélyen fekvő területet. Kis bányavasút szállította a várbeli sétányról a törmeléket le, a mezőre. Került

oda minden, amit a zivatar vad indulatában szétszórta és összetört: vakolat és téglá, kő és üveg, vas és csempe, por és hamu, minden, minden. Mondják, ott vannak a németek hadigépei s a gránáttépte lovak. A tágas tér, melyen hajnalonként lovagoltak a mult urai és délutánonként lovaspólót játszottak, míg körülöttük koldusként dermedtek az ország dolgozó milliói, most magába fogadta egy elrontott világ csepezeit. S a feltámadt ország napbarnította, izmos keze most ráhúzta a selyem fű-takarót, ahogyan a terítőt rárántják a rendetlenségre, piruló orcával.

Csak hogy a mi orcánk nem a feszélyezettségtől lett piros, hanem a haragtól. Mennyi bűn porladt itt, mennyi hideg önzés és számító bók, melyekkel vagyonok gyűltek össze, hogy hivalgó, mesterkelt díszű házakat növevesszenek toladó-sürgő mozdulatokkal egymás mellé. Mennyi évet, mennyi évtizedet vesztettünk el lomhán ténferogva, a munka helyett. Vérmező! Középső részed még rendezetlen, még ott tátong a törmelékgyűrűben a régi lovarda mélye. Most azt is felszántották a liget-varázsló munkások, hogy jó földet szerezzenek a fák és virágok alá. Ebben a sárga, agyagos földben van a Martinovicsék vére. Százötven évig állott e vér a föld alatt, miután elvették azoktól, akik meg akarták változtatni a magyar világot, mert esedékes volt már a változás nagyon. Most virággá és fűvé válik a kivégzetek vére s e séta óráján itt susog nekünk. Biztos szép lesz a főváros új ligete, a budai Vérmező, mert sehol sincs ilyen talaja és sehol sem takar efféle a pázsit.

Még télen láttak neki a bozóttnak, ami itt volt, s eltűntették, kitépték, elégették. Aztán felásták a földet, vízvezetékét helyezték el benne. Elaszították a gyepek részeket és elvasztották a sétányoktól. Vas-sínekkel vették körül a gypet és a virág-

ágyaknak köből készítették keretét. A sétányra salakot, a virágágyakra televenyt szórta kocsiszámra. Mily gondos, célirányos munka volt ez. Ásók és kapák, talicskák és löfogatok mozogtak a felszín magasságában. Tíz, húsz, ötven ember is hajladozott ott, fésülte a romokra nőtt bozótot s gereblyézte az új földet. Mintha sebeket simítottak-gyógyítottak volna ezek a hangtalan, szorgalmas szepítő munkások, a fővárosi kerteszet dolgozói. Egy reggelen észrevettük, hogy kopasz már a Vérmező, vége a méternyi magas gíz-gaznak és szántják a földet itt a házunk táján, hogy Buda is szebb legyen, mint volt.

Mi lesz a Vérmezőből? — kérdezték a Krisztinában.

— Liget lesz belőle, köröskörül fákkal, beljebb virágágyakkal s a közepén tó lesz! — mondotta egy befentes férfiú a Mikó-utcai trafiknál.

— Magas fákkal ültetik tele, terebélyes nagy fákat hoznak ide nemsokára s a közepén, a régi mélyedésben, uszoda lesz, azért nem hoznak ide több törmelék — tódította meg a másik befentes.

Az emberek sokat tudnak és szeretnek találgatni. Tényleg, mi lesz a Vérmezőn?

— A Vérmezőn nem lesz liget, hanem sima füves térség. Itt nem lehet nagy fákat ültetni, mert akkor nem mező ez többé. A közepén nem lesz uszoda, mert fürdőnk van Budán elegendő. Legfeljebb egy kis, csempézett medence lehet itt, aminek nem nehéz leveletőt csinálni, hogy el ne iszaposodjék. A medencében tavi-rózsák lesznek, köröskörül padok és semmi más épület, mert ez elrontaná a tér pompás arányát.

Ezt egy asszony mondta a minap a patikában, ahol kerületi ügyekben olykor szót váltanak az Attila-utca lakói.

Mindenki tervez valamit a ligetté

varázslódó térségben, mert mindenkinél van egy ötlete s mindenki részt akar venni abban, hogy megszépüljön a világ négy utcáján felől. Lesz sétahelyünk — mondogatják az öregek. Lesz játszótérünk! — rikoltozzák a gyerekek. Mindenki megkapja a magát a vérmezőből, mely mint egy kirakott nagy kenyér: mindenkié lett most, egyenlően élvezhetjük bármely órában.

Este, midőn elkülűnek a budai hegyek s a Jánoshegy tetején kigyullad az Erzsébet-kilátó tornya, mint egy sziporkázó briliáns és az ég oly halovány kék még, hogy szinte zöld, ebben a szép pillanatban, eszünkbe jut, hogy ezt a képet nézte és élte át éveken keresztül, a legszebb magyar mondatokban visszaváltva, itt az Attila-utcaról Babits Mihály, egy fokkal feljebb pedig a Logodiból Kosztolányi Dezső s még feljebb, a róla elnevezett sétányról, a Várban, a Vérmező felett, Tóth Árpád. Olvasd el azokat a verseket, a verseiket, így válik teljessé a glória a Vérmező felett. Idézeteket kéne írni e versekből ide az új ligetbe, egy-egy padcsoporthoz, s majd ha lesz, egy öreg fa törzsére. Hogy a pihenni vágyó emberek a jó levegővel együtt lélegezzék be ezeket az aranylós sorokat az élet értelméről és titkairól. Így válik majd a Vérmező embernevelő helyé, mert pihenés közben szívesen elfogadunk egy szép szót és elmondjuk nóta-ment vagy füttyszó helyett.

Van, aki olyat is tud, hogy Martinovicsék emlékművét fogják itt felállítani. Lehet, hogy ez csupán a Krisztinabeliek vágya, de okos vágy, mert a magyar jakobinusok emléket még úgysem őrzi itt — meg másutt is — semmi sem. A Vérmező így kapná meg igazi, megfogható génuszát, a jakobinusok kö-főjét és a nemrég itt élt nagy költők élő sorait. Így válna azzá, amivé válnia kell: szépséges ligetté mindnyájunk öröme.